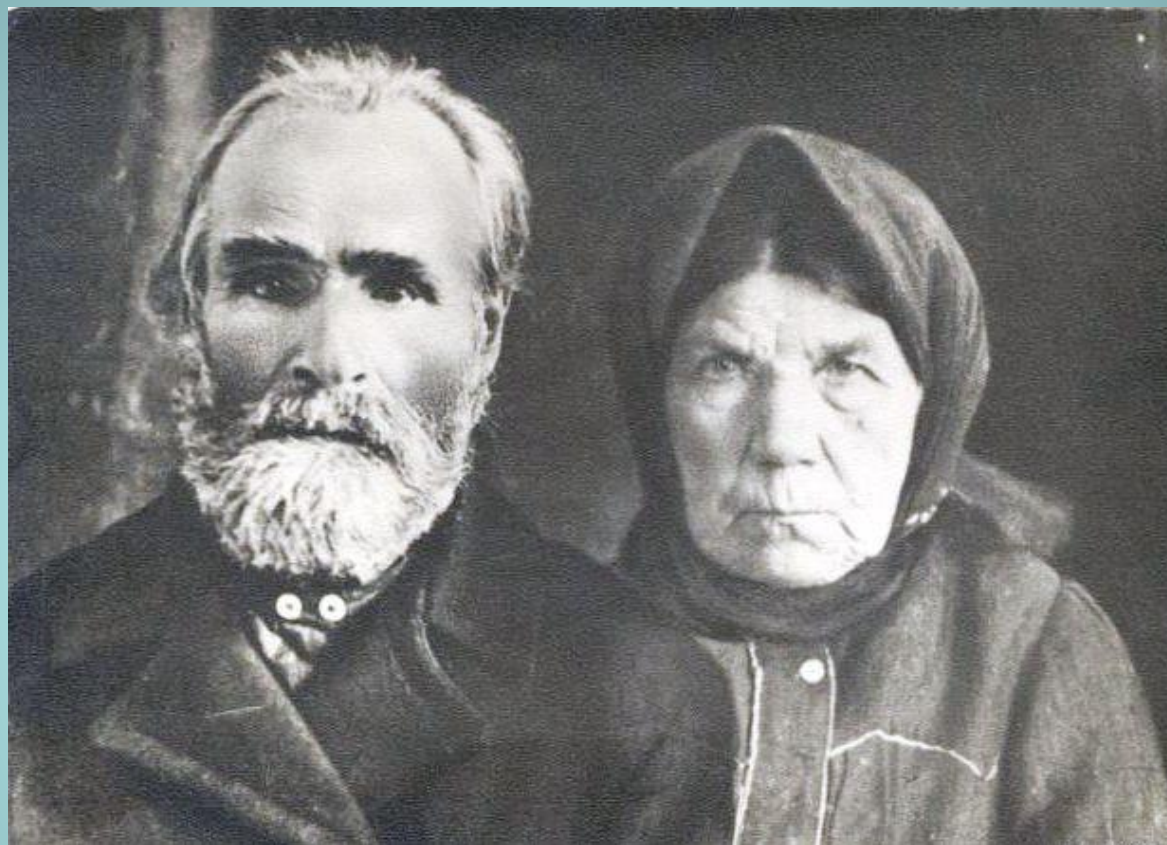

ЖЫВЕ ЯГО СЛОВА

Да 125-годдзя
з дня нараджэння
Максіма ГАРЭЦКАГА

Хата ў в.Малая Багацькаўка,
у якой нарадзіўся Максім Гарэцкі

Іван Кузьміч і Еўфрасіння Міхайлаўна Гарэцкія,
бацькі пісьменніка. 1920-я г.г.

Свидѣтельство.

Оршанскому Уездному Отдѣленію Могилевскаго Епархіальнаго Училищнаго Совѣта сямъ удостоивреть, что
преставившаго евр. вѣданаго Богослова
Машовенной Сем. Матимашовнаго
дѣтца Макшима Иванова
Засирій, родившагося тысяча восемьсотъ
девяносто третьяго года 6го февраля
въ роисповданіи православнаго
успѣшно окончилъ курсъ ученія въ Семшанской
дѣржавной второкласной шкoлѣ
Семшанскаго прихода
Могилевской губерніи Оршанскаго уѣзда
въ 1905 году, а потому при отбываніи воинской повинности имѣть право на льготу 2 разряда, установленную пунктомъ 2 ст. 64 Устава о воинской повинности.

Г. Орша 1905 года июня 19 дня.

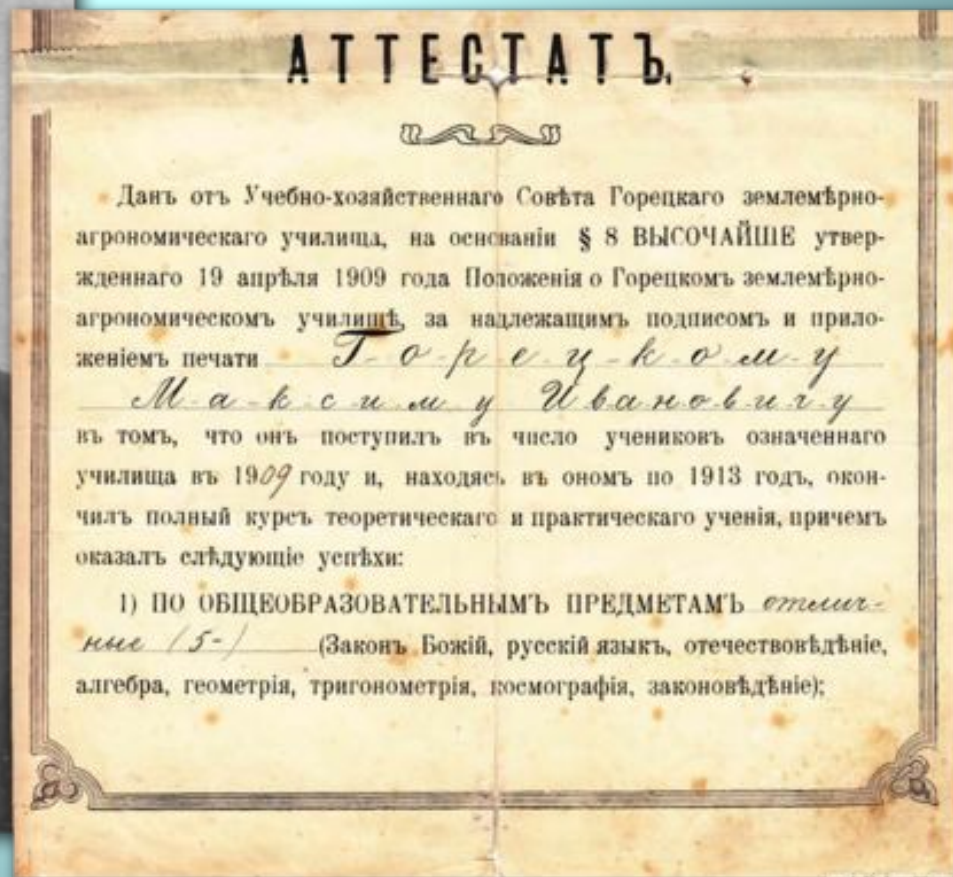
Продолдатель Отдѣленія Владимиръ Ивановичъ

Члены Отдѣленія:

Членъ-Дѣлопроизводитель Иванъ Ивановичъ

Пасведчанне аб заканчэнні
Вольшанскай узорнай
двухкласнай школы.
1905 год

Максім Гарэцкі, 1913 год. Аттэстат аб заканчэнні
Горы-Горацкага каморніцка-
агранамічнага
вучылішча. 1913 год

Ідэёвы чалавек
(Апамятанне)

1.

Ліпень 1915.

Паважаныя паважаны!

А тавар, або можа дрэнна грабу, ~~яко~~
~~таму сабралі сабраць і тады браць сабраць~~
 Калі на беларускі руд (іхнімі крашчэння п-
 зваг.

~~Самі ж такі так сапраўды былі. Можа і та па-~~
 даць у вас на іхнімі веру да верыла-
 даў, але і аўтограф да грама. А грама і
 тавар... Я з таіма, можа, не сабраць, а
 вы можа вылі верылі і павінен былі
 працаваць...

А з дружна боку і не магу магнаць,
 бо іхнімі веру і дружна за іхнімі
 сабраць іхнімі. І ў іхнімі, з аўтограф
 ну, сабраць іхнімі сама сабраць іхнімі,
 іхнімі іхнімі, іхнімі, а з дружна
 боку дружна: а можа іхнімі іхнімі раба-
 на, іхнімі іхнімі было...

Забудоваць на мае слова... Іхнімі
 іхнімі іхнімі, іхнімі, іхнімі, іхнімі, іхнімі,
 іхнімі іхнімі іхнімі, іхнімі іхнімі іхнімі,
 іхнімі іхнімі іхнімі іхнімі іхнімі іхнімі
 іхнімі.

— Іхнімі на іхнімі іхнімі, іхнімі іхнімі
 на іхнімі іхнімі, — сабраць іхнімі

Сёння ўранні. 5

Гаўрышка і Ганна
 Сёння ўранні,
 Уздым кашоўкі,
 У лес у трыбу
 На рэкай трыбу пашлі.

Там доўга хадзілі,
 І німа шуканні,
 І пача кашоўкі
 Трыбу нарэзалі
 І доўга і сьвітаньню праці.

1912.

Верш «Сёння ўранні». Аўтограф. 1912 год.
 Апамяданне «Ідэёвы чалавек». Чарнавы аўтограф. 1915 год

НАША НІВА

Ціна асобнага нумэру 5 кап.

Выходзіць што тыдзень.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца, д. № 7.

Ціна з перасылкай і дастаўкай на 1 г. — 2 р. 50 к., на 6 мес. — 1 р. 25 к. на 3 м. — 65 к., на 1 мес. — 25 к. За граніцай: на 1 г. — 4 р., на 6 мес. — 2 р. 3 мес. — 1 р. Перамена адрэсу — 20 коп.

Абвесткі прымаюцца на апошняй старонцы па 20 кап. за лінейку малымі літарамі. Рукапісы і карэспандэнцыі, прысланыя у рэдакцыю, павінны быць чытальна напісанымі з праўдзівай фаміліяй і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна такжэ надпісаць прозьнішчэ разам з фаміліяй, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія. Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакцыі. Рукапісы аўтарам не вяртаюцца назад.

Год VIII.

25 студня 1913 г.

№ 4.

У лазьні.

Вучыць апошняе клясы Г^о каморніцкаго вучылішча, казёны стэпадзіянт Клім Шамоўскі, к Калыдам прыхаў дворы і ўжо другі тыдзень жыве ў бацькавай хаце ў роднай вёсцы Мардальсаве.

Яркава у тріццаць першы дзень сьнежня, перад Новым Годам, лядзька Якуб, дамаўшы сваю паныку, выпаліў лязьня каторых у Мардальсаве на 25 двараў ёсьць ажно дзьве.

У вечэры Клімоў брат Пархвір напайкі коні, надаваў скоту, прыйшоў у хату і пачеў рыхтавацца ў лазьню. Знашоўшы шпёркі і сеўшы на наладачку разуваць лапці, загамаў ён.

— Дзядка лязьні ўжо вытаніў. Гатова. Нобрацца хутэй. Ты, тата, бяры вядро і вяды; тымчасам і я пайду з хлапцамі; трэба пакінуць на вышкі узлезць. А Клім што гэта сьвідаць? А ты ня палюбься сягонья ў Лазьню.— Запытаў ён у брата.

Клім палазьніў на палічку „Низшую геологію“ Біка і „Песні-жаль бы“ Коласа, што дагэтуль трымаў у руках, часоь задумаўся, адкінуў іх і абавіваўся валасам і, троху памаўчаўшы, адказаў:

— І я сам ня ведаю, іспі мне ці—то ўжо не пачынаць. Колькі гадоў на мяўся я ў вёсках лязьнях, адвук. Але памыцца сягонья не выдало-б: цела пачынае сьвярбець.

— Што ты гэта, Клімачка,—загаварыла яго жонка.— Чаму-ж табе не схадзіць у лазьню? Праўда, гразнавата яна, вяды цёплае саўсім німа, а хлябодная ў прорубіцы на галаве надта мутна, але ўсё ж такі, то-гэта, панапіршыся, нестачкі паграюць сваю, мо я на душе палаччэе прыку табе. Ідзі, ідзі, сьніок. Бацька апраўду кажуць, надзею дараўнае валенкі і затрымаўся, падумав Клім выйдуць з кішэні ключычкі, ножык, партманічкі а гразнама і старымі перыямі «рондо», каб не пагубіць добро ў лазьні.— «Хут-

чай» казаў яму маленькі пузыр, брат Саўка, а ён, адчапіўшы кішэны гадзіннік, адаягнуў матчыну шубку і выйшоў з хаты.

Лазьня была за гоні ад вёскі, каля зашлывае канавы, што была калісь, пакуль ешчэ паняжыдом ласоў не пралавалі, рэчкай. Ліпела яна на узгорку, і пакуль Клім узбраўся на гэты узгорачок, два разы паваліўся і абскрабаў аж да крыві руку аб мёрзлы сьнег. Саўка падскочыў каля яго на адной назе, падняў яму кавалачок шэраго мыла, крыкнуў: „Хор на Бабівачы!“ і шыбка пабег паперад усіх к лазьні. Там ён кумільгом укаціўся ў прымыльнік і сказаў дышкантам, як тое рабілі сталіне людзі ба ам, або тэвэрам.

— Пара—лазьня, лёгкі дух!..

Адзя з хлапцоў-сярэдкаў, што прыйшоў туды раней, да Саўкавага віншаванья ў адны тоі даваў колькі слоў і к слову «дух» прыкладна адпаліў нейкае слаўцо, за што дзед Кузьма і абавіваў яго сынам вядомага усім брахліваго стварэньня.

Клімаў бацька пайшоў к прорубіцы, зачэрпнуў асьцярэжжа беражком ведра, каб не замуціць саўсім, мутнае з лёдам надзі, утаніў у вяду барзавы вёнік, каб размяк і лепей яго было спарыць, і, схліўшысь над вядром, па брыў у лязьню ў сьлед за Клімам. А той, убачыўшы там старыку, каторыя распратыналісь, а іншыя атыхалі на мяліцах, напарніўшысь даволі, сказаў:

— Добры вечэр!—і азірнуўся дзе-б яму пры хіліца.

— Міласьці прасі! адказаў яму салдат Захар Каска.

— Балеек на восьм,—загаварыў нейкі скалазуб. Сядзіце, во ладнае месечка, Клім Раманавіч,—загамавілі голме, барадатны «мужы» ў цёмнаце, бо агня ў прымыльніку паліць, знаць, не знайшлі патрэбным і варушыліся, хто як мог, без сьветла.

Прымыльнік быў плятнёвы, і скрозь пле-

цень дуў вецер. Пад нагамі—мяльлё. Каля сьценак лежалі,—раскярачыўшы ногі, самадзельныя мяліцы. Кліму было гразна, нячыста, не прытульна. З лязьні сюды, то я глядзі, вы-скаківалі чырвоныя, як ракі, здволенныя ласуні да парэньня. Адтуль нёсся гул...

„Іха іх ведае, як яны тут мюцца“, думаў Клім, шукаючы месца, дзе-б скаваць шубку.

Старыкі гамавілі пра тое-сёе, хто колькі шпал ад янда зьвёз на р. Вярху і іншае.

«Але што-ж гэта я? Ці я не раздзіўся сам у Мардальсаве, ці сам не купаўся ў гэтай гразі, не бачыў усялякаго броду?» Думаў Клім. «Не гэта-ж я не п'янін, чаго-ж гэта я... і увайшоў у лязьню.

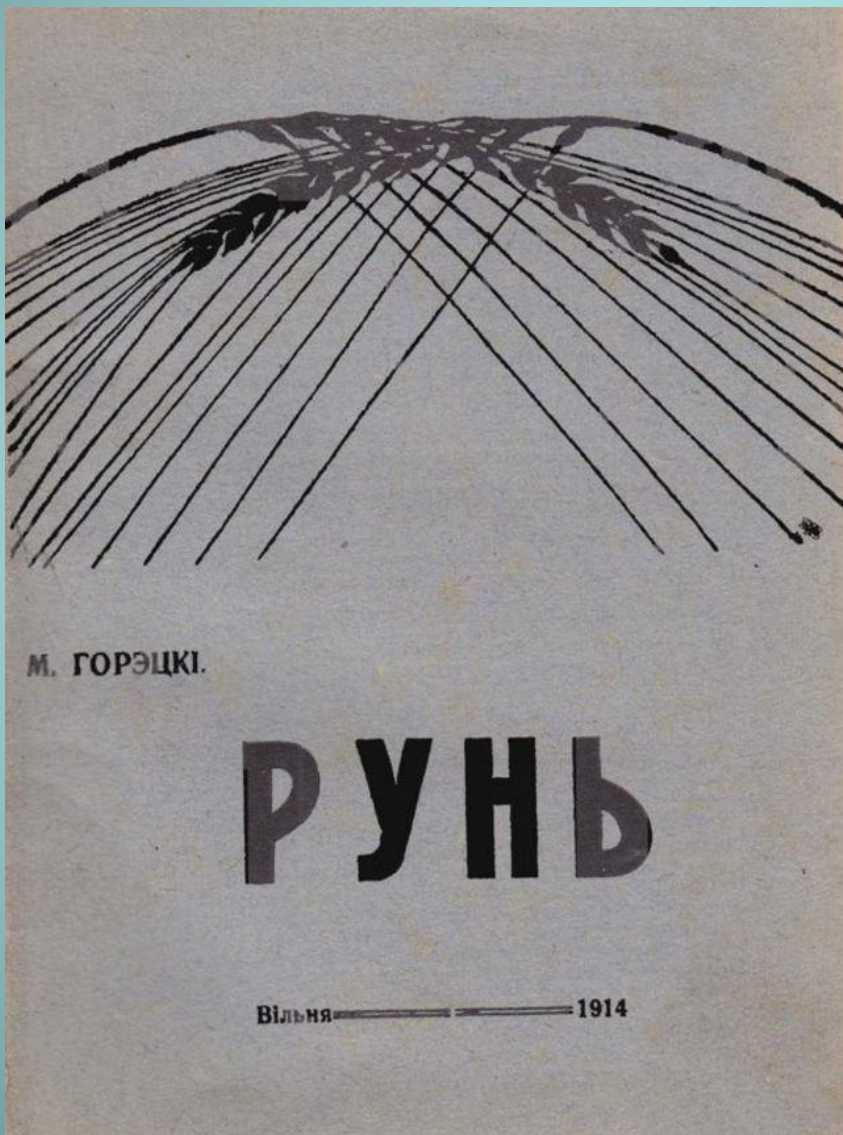
Пачам стала горка ад дыму. Нагам было холадна стаяць на гразнай зямлі, галава ударылася аб шост, бы за жарня на версі, як у цеклі. Нельга было нічога разгледзець.

— «Жчах, жчах, жчах, жчах»... работалі вёнікі.—«Ого го-го-го»—рагатаў нехта, лезучы на палок.—«Паддай, паддай... Ішчэ горстачку, ліні паўкружачкі на печ... Братцы, аджаляйце поўдзяткіраці... Духу мала, духу німа, гай духу!» Аж стогі сьнуаў у лязьні. Павярнуцца,—думаў Клім,—нейдэ паўнохтнінча лязьня людзей. На падлозі ў гразі блазюта... Іншы плакаў ад дыму, ці ішчэ ад чаго, цёр вочы кулакамі і плёскаў гразнай вадой, але і тую яму нехта адбаравіў браць, казаў: „Зьбэйтай прыясі сам“. Іншы сядзеў нерухома, ушчымаўшы галаву паміж ног. Той шычыўся, той штурхаўся, той жартаваў—мазаў некаго па твары, кажучы: «Ці еў балазе?».

— А, та-а-атачка, а а-ай, а до-о-ос! скірчаў малы хлопчык, як мага, па ўсю сілу, а добры бацька трымаў за шыю з публісцю, што ачуняе, і гарачым, як полныя вёнікам сьцебаў з усіх бакоў. Дай сьпянку, дай жываток, ішчэ трошку, ну ну, ну, дурачок, не плач-жэ; дос, дос, ня бойся... А то, брат, камлём заду, хочеш? даваў ён ўрэшці і зляўся. А побоч с

Апавяданне
«У лазьні».

Наша ніва.
25 студзеня
1913 г.

Зборнік
апавяданняў
«Руны».
1914 год

Максім Гарэцкі ў ваенным шпіталі. 1914 год

Максім Гарэцкі. 1916 г.

Максім Гарэцкі разам з братам Іванам. 1916 год

Максім Гарэцкі
з жонкай Леанілай,
дзецьмі
Леанідам і Галінай.
1923 год.

- Леаніла
Чарняўская-
Гарэцкая
з дачкой Галінай.
1922 год.

Максім і Гаўрыла Гарэцкія.
Горкі. 1926 год.

15.

ПРОФЭСЫЯНАЛЬНЫ САЮЗ ПРАЦАЎНІКОЎ АСЬВЕТЫ СССР

Акруговае Адзяленьне
Саюзу Працаўнікоў Асветы БССР

Сяброўскі білет № 497

Прозьвішча *Авечкі*

Імя *Максім*

Па бацьку *Антон*

Год нараджэньня *1893*

Профэсія _____

Выпаўняемая праца *Адукацый*

Уступіў у саюз у пяршыню *1923*

Выдадзен *27 жніўня*

Уласнаручны подпіс
уласніка білету *М. Барыс*

Адказы сакратар *Васільчукі*

TUT.BY

Сяброўскі білет члена прафесійнага саюза
працаўнікоў асветы БССР. 1927 год.

Кавароўская кроніка

(Тадэвскі).

1772-1800. Каварскі пэрыяд (да 1905 г.)

Самы першы кавароўскі пэрыяд пачаўся ў 1772 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі. На гэтым тэрыторыя была падзелена на тры губерні: Мінская, Віленская і Кавароўская. Кавароўская губерня была створана ў 1795 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Самы першы кавароўскі пэрыяд пачаўся ў 1772 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі. На гэтым тэрыторыя была падзелена на тры губерні: Мінская, Віленская і Кавароўская. Кавароўская губерня была створана ў 1795 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Кавароўская кроніка

(Тадэвскі).

Каварскі пэрыяд (да 1905 г.)

Самы першы кавароўскі пэрыяд пачаўся ў 1772 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі. На гэтым тэрыторыя была падзелена на тры губерні: Мінская, Віленская і Кавароўская. Кавароўская губерня была створана ў 1795 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Самы першы кавароўскі пэрыяд пачаўся ў 1772 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі. На гэтым тэрыторыя была падзелена на тры губерні: Мінская, Віленская і Кавароўская. Кавароўская губерня была створана ў 1795 годзе, калі ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Майскі Мінск

Віленскія воспомінані
(Вспоміналі аб вайсковым перыядзе)

I.
... На працяг многіх гадоў у гэтым месцы існаваў вельмі вялікі замак. У ім былі ўстаноўлены ўсе вайсковыя часткі. У 1795 годзе ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Майскі Мінск

Віленскія воспомінані
(Вспоміналі аб вайсковым перыядзе)

I.
Успоміналі аб вайсковым перыядзе ў Мінску. У 1795 годзе ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Майскі Мінск

Успоміналі аб вайсковым перыядзе ў Мінску. У 1795 годзе ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Успоміналі аб вайсковым перыядзе ў Мінску. У 1795 годзе ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Майскі Мінск

Успоміналі аб вайсковым перыядзе ў Мінску. У 1795 годзе ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Успоміналі аб вайсковым перыядзе ў Мінску. У 1795 годзе ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

Майскі Мінск

Успоміналі аб вайсковым перыядзе ў Мінску. У 1795 годзе ўвайшоў у склад Расійскай імперыі ўсходні частка Літвы і частка Польшчы.

TUT.BY

Зборнік апавяданняў «Досвіткі». 1926 год.
Кнігі «Ціхія песні», «Ціхая плынь». 1926, 1930 гады.

Максім Гарэцкі ў турме. 1930 год.

Паштоўка
 Максіма Гарэцкага
 да родных з Вяткі.
 20 ліпеня 1931 год

20 ліпеня 1931г.

Добры дзень усім! Як здаровы, як маецца? Я здароў. З угораўняга дня перайшоў ужо на пастаянную кватэру. Паштоўчык хоць прахадны, але гаспадары, свейлы, вясёлы. І ў кам'юнісцкай дачы недарогі. Суседзі — людзі добрыя, прыветныя. Цяпер ужо пачну хадзіць на пастаянную работу, змагу трошчку і вам дапамагчы. Ад вас ліста я чытаю ня меў, але Лёля нядаўна паведачала, што дзеці ёй пісалі, дык я не клапаці. Яна пісала, што Турк быў ужо ў Вязьме. Саме цяжкае змучыцца — гэта пакуль у дарозе, а тады стане лягчэй, і наогул можна спадзявацца, што скоро будзе яму аблягчэнне.

А як жывеце вы? Сіпавайцеся, каб у кам'юнісцкай з усімі дружна і ласкава, каб кам'юнісцка добра разьвіваўся тады ўсім будзе добра. Свядома, можа будзе цяжкавата, а далей — усё лепей. Галоўнае — згода і агульнае інтарэс, а на свой інтарэс відавочна. У Вязьме многа фабрык і заводоў, кружам камасі. Горад вялікі, на шырокай суднаходнай рацэ Вязьме. У гэтым Вязьме да рога ідзець у Койлас. Улейку цёпла як у нас, а ўзліку шроху халадней. Нямаю мне наліша Галі. Адрес такі: Вязьма, вуліца Свободы, дом 109, кв. 4, м.п. Горэцкаму. Цалую ўсіх ~~хорошо~~ добра. Бываеце здарова!

ПОЧТА
 КАРТ
 CARTE

Куда Белорусская
Шамово
 Мстиславского район
 дер. М. Богаты
 Горыцкому, Иван

Максім Горькі

Памінкі.

(Згадкаў тут і пагоду збратаў Беларусі).

I.

Убогі кудык гарадскога малішкіна. Туты хаваныя бедныя, абзрыдныя, слямачугаў.
Туты зналіся велікія працы і настаяўчыя перамай на цывілізацыя Беларускай школы — Слава Невядомскіх.
На малішкі — памарпаны ветраны востры з абложылі і стуржэлі.
Збоку — пара тымі сучыноў ад усраджнае лавачкі.
А прыгожыя адзіночкі відаль: шмат маладзёнкай зеляніны на ўзгорках, маленкія халкі слядача на схону гар, у даліне праводзіць здзелнаў дарога.
Трэця. Міха. Слабы ветраны здзелу падкаліма лінька шматко стуржэлі... Трэсе пастрошкі, супакойна пад салаветка — там, у вяткі цыбыл друі над малішкі Беларусі.
З чужы і сружытамі крандзельна пасам у даліне на здзелнай дарога ~~дзяткі~~ пасажырскі цягнік з мадэрні ~~пач~~ і адзіночкі воплак, — і ўзноў пучы, чіжы...

II.

Міжарытар, ён-ра старшыня Беларускага настаяўчы-кага штурму і трыя гарад. Паціху, сучыка падыходзюб; потым алядзюжыня, каб хва на ўдальні, што ён, вучона, рабіць, — драбненька хрысціць; прысаджывацца на гнілі сучык у шматкоў задуче...
— Агайталса мая любав! Вось ужо і тры... Тры гады, як яма цябе!
Ажраня іці і трыне — траўня, сьварыла, трапна і невадомаў... Не пазнаць было цябе.
Ах божа май, божа май, як было сучына!
Я кес цябе, мёртвую, на сваты пількі — тую, з якою гэсёта было мае зрашывае думкі...

Першы ліст п'есы "Памінкі".
Аўтограф.

Протокол обыска.

1937 года Ноябрь 9 4 дня. гор. Киров.

Уполномоченный УР Кировского РО НКВД Трудни-
ков, совместно с пол. Уполномоченным УР того
же РО Семеновым и Кургановым, в присутст-
вии директора Кировской средней школы
т. Азарова, и на основании ордера
Кировского РО НКВД произвели обыск в квар-
тире гр-на Гарэцкого Максима Ивановича
проживающего в гор. Кирове по ул. Ленина
дом № 48 у косяка в присутствии последнего
при обыске обнаружены следующие вещи:

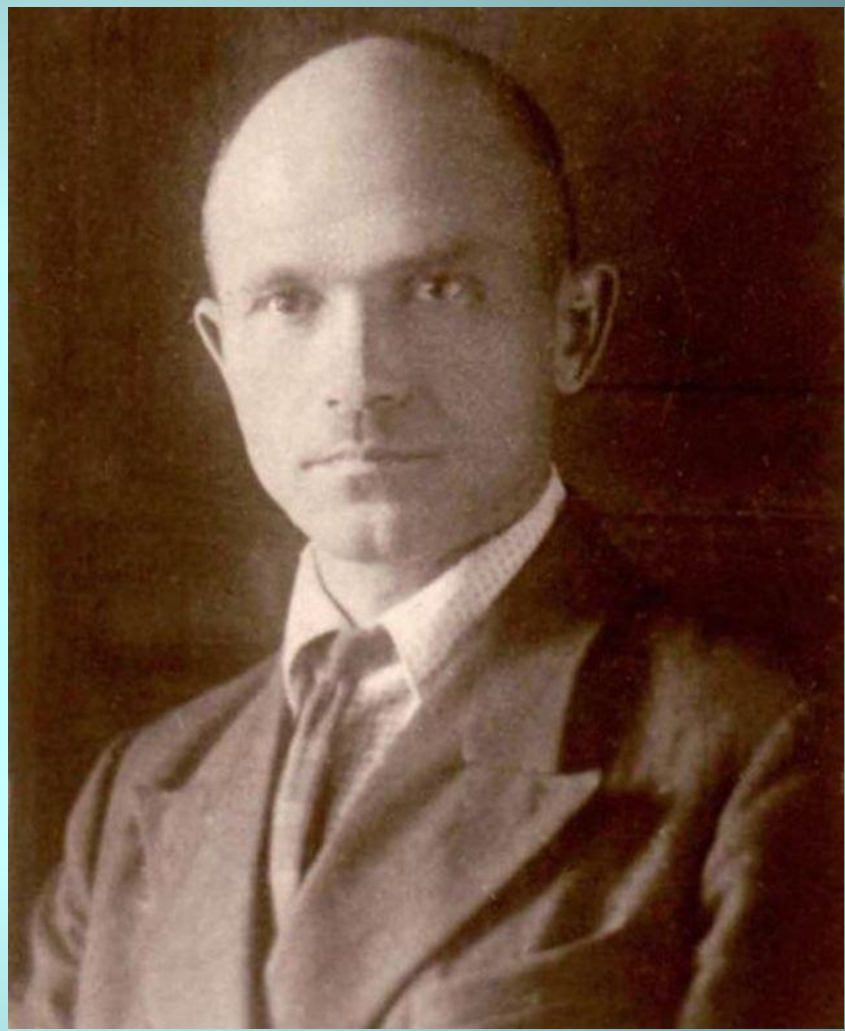
- 1) Книга притона на 282 листах
(дваста восемьдесят два листа) подши-
ты в 5-ти смитках.
- 2) Ковверток от швейц. пулемета из под
полученных листов 42 см. (серая драг.)
подшитый в один смиток.
- 3) Паспорт на имя Гарэцкого М. И. 5-ти изданий
Серия ТВ. № 199204.
- 4) Военская книжка на имя Гарэцкого М. И.
- 5) Справка Сероодецкого о отбытии срока освобо.

Претензий на производство обыска со сторо-
ны обыскиваемого не заявлено.

О чем и составлен настоящий протокол.

Подписи производ. обыск. Трудников — Семенов
Присутствующий. Азаров Курганов

Подпись обыскиваемого
Прейскурант на производство обыска мною заявлено
но не было, но считаю что взятые материалы ко-
торые не имеют связи названы "обнаружены при обыске"
Всего протокола 10 листов. М. Гарэцкий
4/11/37.

Максім Гарэцкі. Апошні фотаздымак. 1937 год.

24 мая 2013 г. у горадзе Кіраве (да 1936 года — мястэчка Пясочня) Калужскай вобласці з'явілася мемарыяльная дошка ў гонар класіка беларускай літаратуры Максіма Гарэцкага. Письменнік жыў у гэтым горадзе два апошнія гады свайго жыцця.

Дом-музей М.Гарэцкага ў в.Малая Багацькаўка
Мсціслаўскага раёна

о секретно

ой Опера-
иоленской
ид Комен-
бласти —
ности... и
иоленской
иния Зам.
бласти —
ВИКТО-
привели
ВД Смо-
протокол

е сорока
и взяты в
решение
тем рас-

о чем и

ОЛЕН-

и
подпись)

РС 1907

СВИДЕТЕЛЬСТВО О СМЕРТИ

Гр. Горещий Максим Иванович
№ 106 025124
умер (сл) 20 марта 1989 года девятимесяч тридцати
возраст 46 лет
Причина смерти Кровотечение в мозг

в чем в книге записей актов гражданского состояния и смерти 1989 года март месяца
21 числа проведена судебно-медицинская экспертиза № 115

Место смерти: город, селение _____
район _____
область, край, республика _____
Место регистрации ЗАГС Рудольфово р-на 9 Ленинград
Дата выдачи 21.03.89 1989 г.

Печать уполномоченного лица _____
Подпись _____

СВИДЕТЕЛЬСТВО О СМЕРТИ

Гражданин (ка) Горещий Максим Иванович
умер (сл) 10 февраля 1989 года девятимесяч тридцати
возраст 45 лет, о чем в книге регистрации актов о смерти
1989 года _____ месяца _____ числа
проведена экспертиза № 115
Причина смерти (неизвестно)
рассстрел

Место смерти: город, селение Шушенское
район _____
область, край _____
республика Республика ВАРС
Место регистрации _____
Дата выдачи 6.03.89 1989 г.

Печать уполномоченного лица _____
Подпись _____

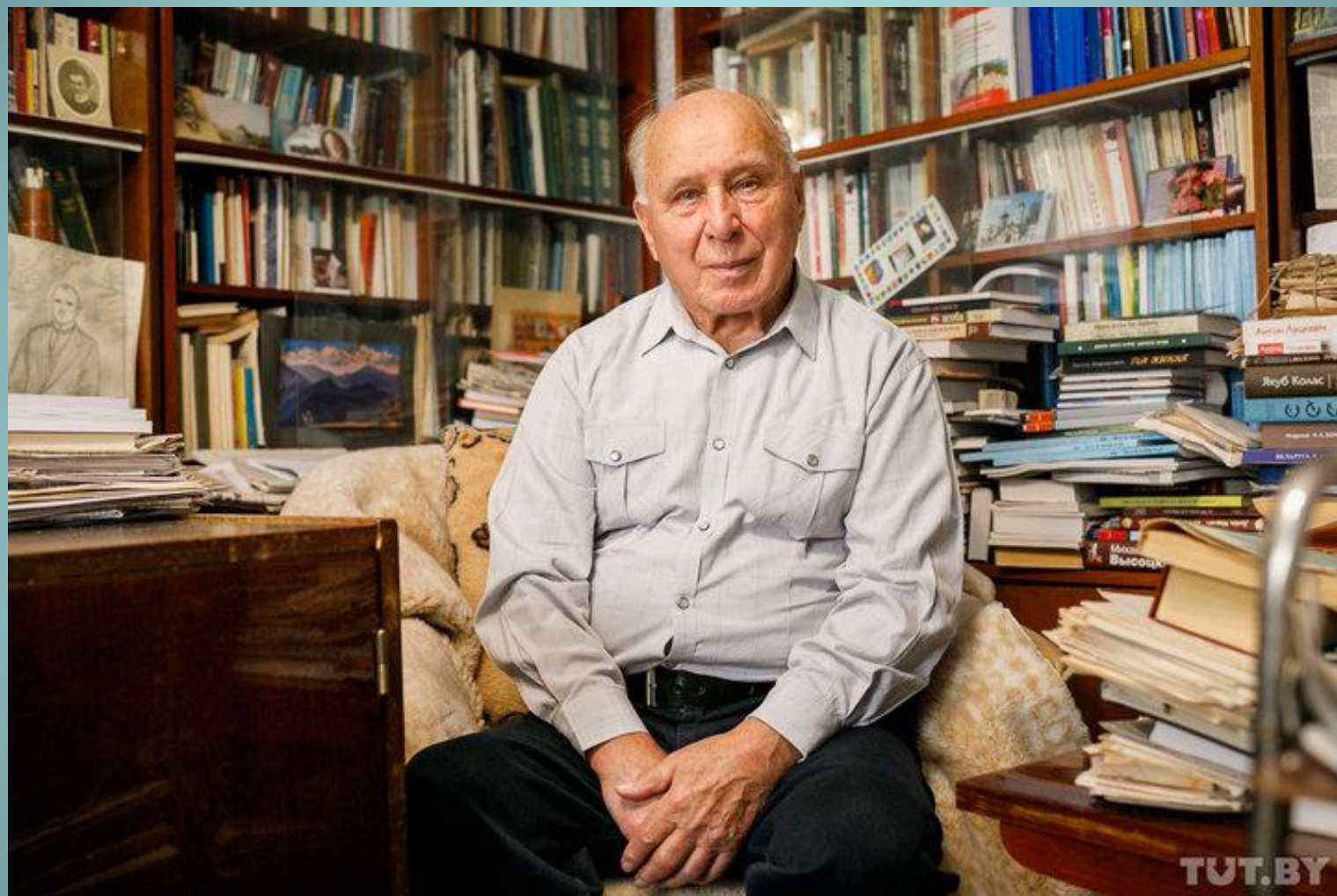
И-НК № 295035

Магіла бацькоў пісьменніка - Івана Кузьміча
і Еўфрасінні Міхайлаўны Гарэцкіх.

Акадэмік Радзім Гаўрылавіч Гарэцкі

- Помнік
Максіму
Гарэцкаму
ў Мінску

Брылёўская сельская бібліятэка

● 2018 г.